

TRYSIL · ENGERDAL

Tipstelefon 62 45 18 30 · e-post: trysil@h-a.no · telefax: 62 45 18 39

ARNE LUND

JANE IRENE ØIEN

UTENFOR:
På innsida av Trysil ungdomsskole har det gått i ett med planleggingsdager, men der er ikke rektor Strøm. Dette siste året før pensjonistalder er han sjukmeldt, og i praksis er han derfor borte fra skolen.
FOTO: JANE IRENE ØIEN

Rektor Steinar Strøm ut fra skolen

– Vil savne elevene

Han har hatt rundt regnet 4.000 tryslinger som skoleelever gjennom sine 39 år i skoleverket. Men nå er det slutt, hele Trysils rektor Steinar Strøm (65 ½) er ute fra skolen.

HA: JANE IRENE ØIEN
62 45 18 31 · joi@h-a.no

TRYSIL: Det er egentlig ett år til han skal pensjoneres.

– Men jeg er sjukemeldt nå, og regner med å være sjukemeldt hele dette skoleåret. Jeg strekker ikke til lenger, sier Strøm, som etter 39 år i Trysil snakker uforfalsket trønderdialekt.

Det er blant annet dataalderen og budsjettarbeid som har slitt på rektoren. Det sier han uten blysel, for slike ting har ikke vært fagområdene hans.

– I tillegg til diverse småplager sliter disse tingene mer enn jeg

har godt av. Jeg trodde ei tid jeg skulle surfe inn på erfaringa, men det blir det ikke noe av. Det er best om jeg legger inn årene nå, for jeg blir en parodi på meg sjøl, forklarer Strøm.

Som 26-åring kom han til Trysil rett fra Forsvaret. Holdningen var umiskjennelig militær, disiplinen også, hevdet enkelte håpefulle rampunger. Og Forsvaret har han faktisk hatt en fot innafor i alle år. Han var inne til tjeneste sist gang for fem år sia, som forbindelsesoffiser mellom norske og tyske styrker. Da hadde han majors grad.

I løpet av åra i Trysil har han tjenestegjort blant annet i Libanon, der han i 1979-1980 la seg til et par vaner som fortsatt følger han. Han sitter ikke for åpent vindu, men trekker gardinene for. Og han plukker filterne av sigarettene sine; i Libanon skulle ingen se at han hadde vært i Israel og kjøpt røk.

Nye dimensjoner

– Du trenger andre miljøer for å få

nye dimensjoner på enkelte ting. Det har vært sunt med en mulighet til å pendle mellom yrker, sier Strøm.

Han kom som lærer på realskolen i Trysil i 1965. I 1972, da Trysil ungdomsskole var et år gammel, ble han inspektør der. I 1976 ble han skolesjef, og midt oppe i alt dette fikk Trysil korrespondanse-gymnas. Strøm var også fylkets kontaktmann for videregående-prosjektet. For å presse på fylket for virkelig å få et skikkelig gymnas, fylte Strøm opp ungdomsskolen med klasser som fikk videregående kurs i både husstell, handel og kontor og allmennfag.

Da den videregående skolen sto ferdig, gikk Nodeland fra rektorstilling på ungdomsskolen til samme stilling på videregående. Dermed ble Strøm ungdomsskolerektor, i 1978. Og der ble han. Med 360 unger, 100 flere enn i dag. Om vi regner et snitt på 100 elever i utskifting hvert år de 39 årene han har jobbet i skoleverket i Try-

sil, får vi altså de nesten 4.000 elevene vi innledningsvis nevnte.

Streng og autoritær

Slik har det seg at Strøm har hatt mange av foreldrene til dagens ungdomsskoleelever som elever samme sted. Han har også hatt flere fra lærerstaben der som elever, som Odd Magnus Østerhaug, Kari Stenerud og Marit Byre.

Strøm har gjennom alle år gått for å ha streng disiplin, og er like kjent for temperamentet som dialekta.

– Disiplin, ja? Jeg tror fortsatt på faste grenser. De skal ikke være så snevre at alle ramler borti dem. Vi må trekke grenser som er så vide at vi har det koselig innafor dem, og jeg tror vi har lyktes. Det har i hvert fall ikke vært noe stort jammer om mobbing. Sjøl om noe kan ha foregått skjult, har alle lærere slått ned på den minste antydning, uten å tolerere noe av den slags, sier han.

– Jeg er aldri sur, enten sint eller blid. Blir jeg sint, er det over på 30

sekunder. Men som jeg ofte har sagt til elever: «I dag morges så jeg en blid kar i speilet hjemme, dere må ikke egge meg opp uten grunn».

Savne det sosiale

Strøm ser tilbake på enkelte tiltak med særlig glede. 14 år med turer til Tyskland og Polen var blant hjerdebarna, og leirskoleoppholdet i Femundsmarka, noe som fortsatt pågår, like ens. Kommersiell utleie av skolen har dessuten gitt spillerom. Etter Tyskland-turenes tid brukes pengene annerledes, i kommende år for eksempel til en data-lærling som kommunen ellers ikke ville hatt råd til, og som kommer hele skoleverket til gode.

Rektoren kommer ikke til å savne jobben som sådan.

– Men sosialt blir det nok verre, jeg vil savne både lærere og unger. Og foreldrene - jeg har hatt gleden av å bli kjent med massevis positive, trivelige foreldre, sier Strøm, heretter bare gammelrektor'n.

– Steinar Strøm er en real og fair busemann

HA har snakket med fire forhen-værende elever av rektor Steinar Strøm om Strøm. Her er deres inntrykk fra skoletida:

Odd Magnus Østerhaug, undervisningsinspektør Trysil ungdomsskole:

– Jeg hadde han på realskolen, og han var jo litt slik fryktinngytende. Han var trøndsk militær, og det var inntrykket. Da jeg kom innpå'n, oppdaget jeg at han var litt an-

nerledes, men han gikk for å være streng også på den tida, ja.

Randi Sætre, ekspolitiker:

– Jeg hadde han i tysk, og husker i hvert fall at jeg hadde enorm respekt for'n som rektor. Han ble oppfattet som en real og fair busemann. Han virket veldig brysk, og det inntrykket har festet seg. Men i dag har jeg en helt annen omgangstone med'n, og jeg er mektig imponert over den jobben han har gjort.

Anne Kari Vik, pleier på kommunens behandlingssgaranti:

– Jeg hadde'n i tysk, og er det noe jeg kan, så er det tyske gloser og grammatikk! I timene hans var vi våkne og oppvakte, og det var ikke tilfeldig at vi la flid i tyskleksene, for vi hadde veldig respekt for'n. Han var kjent for å skrike og bære seg litt ekstra noen ganger, men han var veldig rettferdig.

Jan Linstad, daglig leder Trysilfjellet AS:

– Jeg var innom kontoret hans, ja, men bare en gang. Det sto stor respekt av han, og allerede på barneskolen begynte vi å prate på Strøm. Det verste er at han er ikke fæl, han er fryktelig bra. Han var nesten magisk, og hadde en slik autoritet at da han skulle gi informasjon på trappa, sto alle musestille. Han var en fantastisk gubbe.

Lundberg fungerer

TRYSIL: I rektor Steinar Strøms fravær skal Erik Lundberg fungere som rektor. Det bekrefter personalsjef Heidi Kveen Brustad. Lundberg er egentlig undervisningsinspektør. I den stillingen rykker Odd Magnus Østerhaug opp. Dan Wiggo Bovolden rykker inn som rådgiver, det vil si i Østerhaugs gamle stilling.

Steinar og hans Flatanger

Vi hilser til Steinar frå fjell og fjord
frå Beingår'n og Årfjordheia
frå Honnavassheia og Tveråleia
der du satte spor.

Alltid med snøre og krok i hand
I bekk og tjern og det salte vann
du ventet på napp og fiskeliv,-
ditt kjæreste tidsfordriv.
Holmer, skjær og Kvennøyråsa,
terner, tjeld og svartbakmåsa
hilser en fisker som rodde sin sjekte,
når seinkvelden kom,
han kokte og stekte.

Men når floa så snur
og straumen bér ut,
- ditt Flatanger takker for drømmer du bar
som sommergjest og ferie-gut
Når kvelden så kommer,
en ettermiddagssommer,
det hvisker fra moer, og skjær og hamnehage:

«Takk for laget»

Håvard.

MIN BESTEFAR

Steinar Strøm

En skoleoppgave -Min familie i historien- om bestefar Steinars tid som offiser i FNs fredsbevarende styrker i Libanon.

Innledning

Konfliktene i Midtøsten dominerer nyhetsbildet. Over tid har vi vært vitne til terroraksjoner, voldsomme demonstrasjoner, kriger og okkupasjoner. Konfliktene har rammet flere land over flere tiår. Organisasjoner med land fra hele verden, har forsøkt å hjelpe til i konfliktene, med formål i å gjenopprette fred i Midtøsten. Et av tiltakene var FNs fredsbevarende styrker (UNIFIL 1978-1998) som min bestefar tok del i etter Israels innvasjon av Sør-Libanon i 1978. Å gå fra en ordinær jobb til å stå i en krig hvor risikoen for å bli drept er til stede er en drastisk endring i livssituasjon. Derfor vil jeg i denne oppgaven utforske om deltagelsen i FNs fredsbevarende styrker har preget bestefars liv.

Presentasjon av bestefar

Jeg husker helt fra jeg var liten at bestefar har fortalt engasjert om historier av alt han har opplevd gjennom livet. Disse historiene har gitt meg et unikt innblikk i livet til bestefar som har formet og inspirert meg på mange måter.

Min bestefar, Steinar Strøm, ble født på E.C Dahls stiftelse 1. april 1939. I de første barneårene bodde han i Mo i Rana i Nordland sammen med min oldefar Johannes Strøm og min oldemor Marie Kristine Berg. Året etter bestefar ble født, i 1940, brøt andre verdenskrig ut i Norge. I Mo i Rana eide oldemor og oldefar en butikk, men under krigen ble butikken tatt over av engelskmennene og brukt som hovedkvarter. Oldefar, oldemor og bestefar flyktet derfor til Sverige, hvor de oppholdt seg i ett år. Da de kom tilbake til Mo i Rana var det ingenting å hente fra hverken huset eller butikken, som førte til at de flyttet til Trondheim og bodde sammen med oldemors søster, Astrid Berg. I Trondheim fikk oldefar jobb på et sagbruk. Dermed kunne de etter en stund flytte til en enebolig på Byåsen, hvor bestefar vokste opp. Etter gymnaset i Trondheim gikk bestefar på Befalsskolen for Kavaleriet. Bestefar utmerket seg og trivdes i forsvaret. Årene etter han sluttet i forsvaret, bidro han fremdeles fra og til med repetisjonsøvelser ved behov, ettersom han fremdeles hadde en interesse for forsvaret og ønsket å holde seg oppdatert på utviklingen innenfor forsvarssektoren. Han sluttet av militærtjenesten med majorsgrad. Bestefar ble boende ulike plasser i Trondheim og utdannet seg til lærer. I 1965 flyttet han til Trysil sammen med min bestemor, Reidun Elisabeth Brevig. Der begynte bestefar som lærer på realskolen, før han ble inspektør, og etter hvert rektor på Trysil ungdomsskole. Bestefar sier selv at han ikke var særlig glad i

papirarbeid. Han likte heller å være med elevene og passe på at alle hadde det bra og at ingen fant på noe tull. Mens bestefar jobbet som rektor på ungdomsskolen, fikk han vite om en borgerkrig som foregikk i Libanon. Kort tid etter sto han i selve krigen, som en del av FNs fredsbevarende styrker, i håp om å skape fred. Da var bestefar 40 år gammel. I Libanon ble han i 7 måneder, før han kom tilbake til Norge og fortsatte jobben som rektor. Bestefar jobbet til sammen 23 år på Trysil ungdomsskole. Han har også jobbet med et introduksjonsprogram og opplæring til flyktninger som kom til Trysil. Bestefar hjalp dem med språk og integrering og var en viktig støttespiller og ressurs for mange. I dag er bestefar 84 år gammel og pensjonist. Etter et liv fylt med mangfoldige opplevelser og erfaringer, kan han nå se tilbake på et innholdsrikt liv.

Beslutningene om å dra til Libanon

Sikkerhetsrådet i FN besluttet i 1978 at det skulle sendes fredsbevarende styrker til Libanon etter Israels invasjon av Sør-Libanon. Sikkerhetsrådet krevde at Israel skulle trekke seg ut av Libanon og at de fredsbevarende styrkene skulle påse at dette skjedde. Norge, som en av de første landene, besluttet å sende soldater til dette området. Det ble gjort i kongelig resolusjon 22. mars 1978. De norske soldatene tjenestegjorde i den FN-opprettede styrken *United Nations Interim Force in Libanon* (UNIFIL) (Stortinget, 1978).

Bestefars bakgrunn for å reise til Libanon forteller han om i et intervju i Hamar Arbeiderblad like før han reiste. Her fremkommer det at han mener det vil være sunt for han med en forandring etter 14 år i skoleverket. Han har også tro på FNs rolle i Midtøsten og mener det var viktig å gjøre sin plikt da de manglet soldater for å fylle opp kontingentene (Hamar Arbeiderblad, 1980). Egentlig mener bestefar at konflikten startet enda tidligere, og viser til en kronolog fra boka *Norske FN-soldater i skuddlinjen*. I boka starter konflikten allerede i 1947, da FN vedtar å dele det britiske mandatområde i Palestina og staten Israel proklameres 14. mai 1948 (Magnes, 2018).

Bestefar ankommer Libanon

I 1980 dro fjerdekontingent, med bestefar, i et propellfly ned til det krigsbombarderte området i Libanon. På flyet satt de på trebenker i full uniform. Bestefar forteller at han følte seg ganske godt forberedt, ettersom han hadde en bakgrunn som løytnant og hadde deltatt på åtte

repetisjonsøvelser. Flyet landet i Beirut på nattestid. Alt var mørklagt, slik at de ikke skulle bli sett og beskytt. Fra flyet sprang de til Hangaren. Der fikk de utlevert våpen som de kunne bruke til å forsvare seg med, dersom det ble nødvendig. Bestefar forteller at allerede etter seks minutter var de midt i skuddlinjen. De skyndet seg til noen kjøretøy (GMC) som sto og ventet på dem. Bilene kjørte av gårde i full fart, men dessverre ble en i troppen til bestefar truffet under transporten. Da de etter hvert kom ut av byen, og til grensestasjonen, var de fremme til det som var deres område. Der fikk noen sove i hus, mens andre i telt. Mens de ordnet seg i dette området, ble det stadig skutt mot leiren.

Tidligere forsvarsminister Frank Bakke Jensen skriver i boka *Norske FN-soldater i skuddlinjen* om sitt møte med Libanon i 1990, ti år etter bestefar var der. «Vi møtte et land som var sønderrevet av krig. En befolkning som hadde lidd i årevis. Mennesker som hadde mistet sitt hjem og sine nærmeste. Barn som ikke kjente til annet en krig» (Magnes, 2018).

Tjenestetiden i Libanon

Oppholdet i Libanon var variert og innholdsrikt på mange måter forteller bestefar. I løpet av de syv månedene han tjenestegjorde for FN, var han både innom Egypt, Syria, Israel og Libanon, men mesteparten av tiden jobbet han på grensa mellom Libanon og Israel, i nærheten av en by kalt Marjayoun. Der var bestefar informasjonsoffiser med hovedoppgave å passe på at ingen palestinere krysset grensa mot Israel. En annen viktig oppgave bestefar fikk

Bestefar og en lokal libanesiser.
Foto [Privat]

var å holde kontakt med sivilbefolkningen i området, både for å få oversikt over hva som skjer og for å berolige befolkningen. Til begge disse oppgavene var det nyttig å kunne snakke arabisk, noe bestefar lærte seg mens han var der. Bestefar forteller at han lærte arabisk av en kjøpmann som solgte varer i leieren. Kjøpmannen kunne både arabisk og noe engelsk, slik at det var mulig å kommunisere.

Kjøpmannen fikk «tilbudet» om fortsatt å få lov til å selge varer i området mot et lynkurs i arabisk. I jobben med å passe på grensa kunne han etter lynkurset snakke så mye at de som ble tatt i forsøk på å krysse grensa måtte svare for seg og ikke bare late som om de ikke forstod. Bestefar kunne ikke så mye, men nok til at han skjønte noe av det de sa og nok til at de heller ikke skjønte hvor mye han egentlig forstod.

Det er mange episoder som har brent seg på minne og som bestefar gjerne forteller om fra oppholdet. En av disse er et oppdrag han fikk i byen Sheba. Her var det viktig at FN var synlig og til stede i forbindelse med at noen skulle beskyttes og innkvarteres i byen. Sheba er en stor by og det var en utfordring å finne en måte å synliggjøre tilstedeværelsen. Bestefar valgte da en noe utradisjonell tilnærming. Han gikk innom en frisør, og sa «Jeg skal klippe meg, men det må skje på torget, så alle ser det». Der ble bestefar klippet til stor jubel fra lokalbefolkningen og skuelystne. Det var ingen tvil om at han var synlig, men risikoen for å bli beskyttet var til stede under hele klippen.

En annen episode som forteller noe om bestefar og tjenestetiden er knyttet til en by kalt El Ferdiss. Her opprettet bestefar kontakt med sivilbefolkningen ved å tilby seg å undervise i engelsk når det var mulig og han ikke var på annet oppdrag. På denne måten fikk han mye informasjon, samtidig som han gjør noe som er nyttig for sivilbefolkningen. Her underviste han omtrent tjue personer, flesteparten lærere, som kunne videreføre kunnskapen til sine elever. Bestefar likte å undervise og fikk en god relasjon til lokalbefolkningen.

*Bestefar i en undervisningstime på en skole i Libanon.
Foto [Privat]*

I det hele forteller bestefar at perioden var hektisk og til tider farefull, men også lærerik, både med tanke på å forstå andre og seg selv. Flere av episodene har satt spor i positiv forstand knyttet til blant annet mestringsfølelse og kulturell innsikt. Bestefar avsluttet tjenestetiden i Libanon med å bli utnevnt til MIO (military intelligence officer) for hele bataljonen. Han fikk også tilbud om å være igjen etter endt kontingent, men han ønsket å reise hjem til familien, da både hans savn og savnet hjemme var stort.

Ufred og mestringsfølelse

Konflikten i Libanon var krevende og dessverre har mange menneskeliv gått tapt. I alt har 21 norske soldater, av alt 22 000 som tjenestegjorde, falt i tjeneste for FN under denne konflikten, og flere har fått senskader i ettertid (FN-sambandet, 2023). I en undersøkelse gjort av Forsvaret i 2016 fremkommer det at en av åtte UNIFIL-veteraner som tjenestegjorde i Libanon sannsynligvis har en psykisk plage eller lidelse i dag (Forsvaret, 2016). Bestefar har ingen spesielle traumer eller plager i ettertid, men er opptatt av å ikke sitte med ryggen mot

vinduet, da dette i Libanon var risikofylt, ettersom han da ikke hadde oversikt over hva som foregikk bak seg.

I psykologisk forstand er mestringsfølelse sterkt knyttet til læring og prestasjon i utfordrende situasjoner. Tjenestetiden i Libanon var en slik situasjon. Bestefar forteller at han etter tjenesteoppholdet følte på en sterk mestring og at det var lite som kunne stoppe han. Han hadde fått et tankesett hvor problemer knapt fantes, bare utfordringer. Dette preget han også i skolehverdagen etter han kom tilbake fra tjenesten. Mange av utfordringene som tidligere var sett på som store, var i realiteten små og enkle å løse. Prestasjonskulturen han dannet i skolen var avhengig av at andre også følte på mestring. Lærere ble derfor både spurt om, og fikk lov til, å sette i gang aktiviteter de selv hadde lyst til å gjennomføre, og som de mente de var gode på. Det var også viktig at elevene skulle føle på mestring, da dette gjorde at trivselen og læringsutbyttet ble forsterket. Gjennom å tilby en stor variasjon av valgfag som jakt, fiske og friluftsliv, håndverkstimer med blant annet snekring og tømring, håndarbeid, førstehjelp og maskinskriving, i tillegg til fellesfagene som for eksempel matematikk og norsk, kunne alle være gode i noe. Skolen ble en arena hvor man følte en tilhørighet og trygghet. Gjennom

Bestefars Nobels
fredsprismedalje.
Foto [Privat]

skoletiden med nærmere 6000 elever totalt, er det mange historier fra skoletiden. Bestefar som nå er blitt pensjonist, hører mange av disse når han treffer tidligere elever i Trysil. Flere av dem takker ham for innsatsen, og forteller at han har vært med å prege deres liv. Dette synes bestefar er fint å høre, og han får stadig anerkjennelse for den jobben han gjorde som rektor ved ungdomsskolen i Trysil.

Noe annet bestefar setter høyt er at han, sammen med andre som deltok i fredsbevarende styrker i 1998, ble tildelt Nobels fredspris.

Interesse for kultur og språk

Det er ikke bestandig like lett å se sammenhengene i et livsløp mens det pågår, og noe kan også være tilfeldig. For bestefar sin del førte både tilfeldighetene og hans interesse for språk og andre kulturer til et møte med iranske innvandre som kom til Norge på midten av 80-tallet. Bestefar forteller at han ble oppringt av rådmannen i Trysil om at de trengte noen som kunne snakke arabisk, fordi det hadde kommet 70 innvandrere til Trysil. Bestefar svarte at han gjerne kunne bidra. Han fant litt etter ut at innvandrerne snakket farsi, ikke arabisk, men heldigvis kunne bestefar noen få ord, også på farsi. I møte med innvandrerne sa bestefar «god

dag» og ønsket «velkommen til Trysil» på farsi. En av innvandrerne rakk da opp hånden og fortalte at han ikke trengte snakke farsi, da de alle forstod engelsk. Dette var selvfølgelig en lettelse for bestefar og en litt artig episode. Gjennom kontakten som varte i mange år, fikk bestefar innblikk i en annen kultur og tankemåte, samtidig som han hjalp innvandrerne å forstå norsk språk og kultur. Det er mange fortellinger også fra denne tiden, men felles for de alle er en varme og takknemlighet som går begge veier, da alle lærte noe av hverandre. Flere av disse innvandrerne ble værende en stund i Trysil, og ble gode venner av bestefar. Han har også holdt kontakten og besøkt de han ble best kjent med, enten de bodde i USA eller i Oslo.

Avslutning

Det kan være vanskelig å se fra dag til dag hvordan ulike hendelser har betydning for hverandre, men når man får historiene på avstand og kan reflektere over ulike betydningsfulle hendelser i livet, ser man kanskje likevel et mønster. I intervjuet med bestefar har tiden i Libanon åpenbart preget hans liv og tankesett. Bestefar har bestandig vært optimist og sett etter løsninger, også før Libanon, men perspektivet ble kanskje større og annerledes etter tjenesten. Bestefar uttrykker en takknemlighet for et rikt liv fylt med mange spennende hendelser som han gjerne forteller om. Det har vært fint å få samlet noen av disse historiene i denne oppgaven, og i tillegg fått snakket med bestefar om de, slik at jeg har fått en dypere forståelse av hans liv, og på den måten også fått mulighet til å tenke litt omkring hva jeg selv ønsker å oppleve og gjøre videre i mitt liv.

Kildeliste

- Andersen, G. (2020, 04 16). *Kvalitative intervjuundersøkelser*. Hentet fra ndla.no: <https://ndla.no/nb/subject:1:9bb7b427-3f5b-4c45-9719-efc509f3d9cc/topic:1:432baee9-5671-47ce-870e-48b8fc3b7a42/topic:1:1db7bf3c-3a7b-44af-b632-e3c5ff2a999e/resource:201ce19e-7011-49a6-b415-91fd42d5dfe9>
- Fangen, K. (2022, 09 06). *Kvalitativ metode*. Hentet fra forskningsetikk.no: <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/>
- FN-sambandet. (2023, 03 29). *Libanon*. Hentet fra fn.no: <https://fn.no/konflikter/libanon>
- Forsvaret. (2016). *UNIFIL-UNDERSØKELSEN 2016*. Hentet fra forsvaret.no: [https://www.forsvaret.no/veteraner › download](https://www.forsvaret.no/veteraner/download)
- Hamar Arbeiderblad. (1980). Trysil-rektor vil koble av i FN-styrken i Libanon. *Hamar Arbeiderblad*.
- Magnes, F. (2018). Norske FN-soldater i skuddlinjen. Lillestrøm: Ares Forlag AS.
- Stortinget. (1978, 04 06). *Møte i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite*. Hentet fra stortinget.no: https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/stortingsarkivet/duuk/1976-1980/1978_0406.pdf